

Επιστροφή

Έντυπη Έκδοση
Ελευθεροτυπία, Παρασκευή 30 Αυγούστου 2013

Ανοίγει κλειστό ελληνικό σχολείο της Πόλης για την έκθεση της Καλλιόπης Λεμού

Ο αγώνας των κακοποιημένων γυναικών για την αξιοπρέπεια τους

Του ΓΙΑΝΝΗ Ε. ΣΤΑΜΟΥ

Ανοίγει 25 χρόνια μετά το οριστικό του σφράγισμα το Ιωακείμιο Σχολείο Θηλέων στο Φανάρι της Κωνσταντινούπολης για να φιλοξενήσει τη γλυπτική και ηχητική εγκατάσταση της Καλλιόπης Λεμού στο πλαίσιο των προγραμμάτων παράλληλων εκδηλώσεων της 13ης Μπιενάλε Κωνσταντινούπολης.

Υπό τον τίτλο «I Am I Between Worlds and Between Shadows», η διεθνώς αναγνωρισμένη εικαστικός εξετάζει το φαινόμενο της κακοποίησης των γυναικών και το λάβωμα της αξιοπρέπειάς τους, με μορφές υβριδικές ή αμιγώς ζωόμορφες, υπό τους ήχους μαθητικών φωνών, παιδικών τραγουδιών και αναγνώσεων παραμυθιών.

Κι όλα αυτά σε ένα χώρο φορτισμένο από το ενεργό παρελθόν και την ερημία 25 χρόνων.

- Αντιμετωπίσατε δυσκολίες από τις τουρκικές αρχές γι' αυτή την εγκατάσταση;

«Η επιμελήτριά μου κινήθηκε όσο το δυνατόν πιο αθόρυβα και διακριτικά. Στα δελτία Τύπου επί παραδείγματι που στείλαμε, δεν βάλουμε καθόλου τις γυμνές μορφές. Ήταν δύσκολο εξαιτίας και της συγκυρίας δεδομένου ότι η έκθεση αναφέρεται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Όλοι οι συνεργάτες μου, όμως, στην Τουρκία με ενθάρρυναν λέγοντάς μου χαρακτηριστικά: "Αν ενδιαφέρεσαι για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τώρα είναι η πιο κατάλληλη στιγμή"».

- Τι κατάσταση επικρατεί στην Τουρκία;

«Η Τουρκία είναι διχασμένη. Από τη μία άνθρωποι μορφωμένοι και προοδευτικοί και από την άλλη εκείνοι που στρέφονται στον απόλυτο σκοταδισμό. Οι γυναίκες της δεύτερης κατηγορίας είναι φανατικές με μια ηθελημένη και συνειδητή παραχώρηση των δικαιωμάτων τους.

Με στενοχωρεί και με εκπλήσσει αυτό το δραματικό πισωγύρισμα. Ακόμη όμως και όταν όλα έδειχναν να βαίνουν καλώς, οι συνεργάτες μου στην Τουρκία με διαβεβαίωναν για το αντίθετο. Σήμερα γύρω από την πλατεία Ταξίμ κυκλοφορεί τέτοιο πλήθος στρατιωτών και αστυνομικών που περνάς από δίπλα και τρέμεις μην τυχόν παραπατήσεις και κάποιος σε πυροβολήσει. Είναι τρομερό αυτό το συναίσθημα. Η επίσημη Τουρκία του Ερντογάν υπήρξε ανέκαθεν ένα κράτος φονταμενταλιστικό, ακόμη και όταν αγωνιζόταν να μπει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι περισσότεροι Τούρκοι το αντιλαμβάνονταν. Τώρα το βλέπουμε όλοι. Η Τουρκία σήμερα ξεσηκώνεται ενάντια σε μια πολιτική που έχει ξεκινήσει εδώ και χρόνια. Το Mall και το τζαμί υπήρξαν απλά οι αφορμές».

- Ποιος είναι ο ρόλος της τέχνης στην αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου;

«Η τέχνη οφείλει να ανοίγει ένα απευθείας κανάλι μεταξύ του δέκτη και του θέματος που πραγματεύεται. Να αγγίξει την ψυχή του ανθρώπου με τον πιο άμεσο και σαφή τρόπο. Σε παλαιότερη εγκατάστασή μου είχα χρησιμοποιήσει τις αυθεντικές βάρκες που είχαν αφήσει οι λαθρομετανάστες στις ακτές. Όταν τις αντίκριζε ο θεατής ένιωθε άμεσα το βίωμα αυτών των ανθρώπων, κάτι που δεν θα μπορούσε να μεταδοθεί από ένα κείμενο δοκιμιακού χαρακτήρα».

- Τα γλυπτά σας αναπαριστούν μορφές υβριδικές ή καθαρά ζωόμορφες. Υπαινιγμός του θύτη ή προβολή των ανθρώπινων ενστίκτων ως πρωταίτιο άσκησης βίας;

«Σκοπός μου είναι να αποδώσω ψυχικές καταστάσεις. Μια γοργόνα που δεν τοποθετείται σε απέραντη θάλασσα αλλά σε έναν σωλήνα και προσπαθεί με την ουρά της να διαφύγει από το πνιγηρό περιβάλλον. Μια κατσίκια που στο άλμα τής κόβονται τα πόδια και συμβολίζει την προσπάθεια της γυναίκας να πετύχει στόχους που την ξεπερνούν. Υπερβατικούς. Σε ένα άλλο γλυπτό μου, μία όρνιθα έχει πατερίτσες. Οχι μόνο δεν έχει τη δυνατότητα να πετάξει, αλλά ούτε καν να περπατήσει».

- Πόσο έχει επηρεάσει η οικονομική κρίση στο δυτικό κόσμο τη βία εναντίον γυναικών;

«Οι γυναίκες στο δυτικό κόσμο έφεραν ανέκαθεν τεράστιο βάρος. Παρ' ότι απολάμβαναν σαφώς μεγαλύτερες ελευθερίες συγκριτικά με τις γυναίκες της Ανατολής, ανέλαβαν να αντεπεξέλθουν ταυτόχρονα ως μητέρες και ως εργαζόμενες. Οσο στενεύουν οι οικονομικές παράμετροι αυτά τα βάρη εύλογα αυξάνουν».

- Η ηχητική εγκατάσταση στο Ιωακείμειο Σχολείο Θηλέων στο Φανάρι με τις φωνές των παιδιών συλλειτουργεί με τα γλυπτά σας και ζωντανεύουν έναν χώρο που παρέμενε κλειστός για 25 χρόνια. Είχατε σκοπό να προβάλετε ταυτόχρονα και τον μητρικό ρόλο της γυναίκας;

«Πρωταρχικός μου σκοπός είναι με τα γέλια και τις χαρούμενες φωνές να δημιουργήσω μια ισχυρή αντίθεση με το μελαγχολικό περιεχόμενο των γλυπτών τα οποία βρίσκονται στην έδρα, στη θέση της δασκάλας. Επάνω στα θρανία έχω τοποθετήσει δημοσιεύματα από περιστατικά βίας κατά γυναικών.

Το περιβάλλον ήταν ανατριχιαστικό από μόνο του. Ενας χώρος που ύστερα από 25 χρόνια έμοιαζε σαν στοιχειωμένος».

- Τι συνδηλώνουν τα δύο «I» στον τίτλο της έκθεσής σας «I am I Between Worlds and Between Shadows»;

«Αποσκοπούν στην έμφαση του "Εγώ". Είμαι Εγώ, ακόμη και αν βλέπεις μια δυσμορφία. Παραμένω Εγώ. Ακόμη και πίσω από ζωόμορφες εικόνες, που αντανακλούν την ψυχική μου κατάσταση. Παραμένω Εγώ. Ενας βιασμένος άνθρωπος που παλεύει να διατηρήσει την αξιοπρέπειά του».

info

Η έκθεση της Καλλιόπης Λεμού θα εγκαινιαστεί στις 11 Σεπτεμβρίου και θα διαρκέσει μέχρι τις 11 Νοεμβρίου με την επιμέλεια της Beral Madra.

© 2013 Χ.Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις Α.Ε.